

Devre : XI
İçtima : 2

S. SAYISI : 319

6785 sayılı İmar Kanununa bir madde eklenmesi hakkında kanun lâyihası ve Nafia, Dahiliye ve Adliye encümenleri mazbataları (1/214)

T. C.

Başvekâlet

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 71-737/2021

18 . VI . 1958

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

İmar ve İskân Vekâletince hazırlanan ve Yüksek Meclise takdimi İera Vekilleri Heyetince 9 . VI . 1958 tarihinde kararlaştırılan 6785 sayılı İmar Kanununa bir madde eklenmesi hakkındaki kanun lâyihası ile esbabı mucibesinin sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil

A. Menderes

ESBABI MUCİBE

Malûm olduğu veçhile memleketimizde girişilen hummalı imar hareketlerinin bir cüzü olarak şehir ve kasabalarımızın modern şehircilik anlayışına uygun bir şekilde yeniden tanzimine başlanmıştır. Bu meyanda yeniden açılan veya genişletilen yol, meydan, yeşilsaha, park ve otopark gibi umumî hizmetlere tahsis edilmiş yerlerin çevrelerinde en kısa zamanda şehrin bedîî ve turistik kıymetini artıracak yeni tesislerin vücuda getirilmesi gerekmektedir. Böyle bir halin ise, bahis mevzuu mahallere bitişik bir kısım gayrimenkullerin belediyelerin yedine geçmesi ve bu mahallî idarelerce bilâhara süratle ve maksada uygun bir şekilde inşaata girişebilecek âmme idare ve müesseselerine veyahut sair hakiki veya hükmi şahıslara devredilmesiyle mümkün olacağı bedihidir.

Nitekim, 6785 sayılı İmar Kanunundan sonra meriyete giren 6830 sayılı Kanunun 35 nci maddesiyle kaldırılan 3710 sayılı Belediye İstimlâk Kanununun 2 ve 5 nci maddeleriyle bu maksadı temin için gerekli salâhiyetler belediyelerimize tanınmıştır.

İstimlâk Kanununun 3 ncü maddesi muvacehesinde tatbikatta zuhur eden bâzı güçlükleri önlemek gayesiyle ilişik kanun lâyihası hazırlanmıştır.

Nafia Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Nafia Encümeni
Esas No. 1/214
Karar No. 11

12 . 1 . 1959

Yüksek Reisliğe

6785 sayılı İmar Kanununa bir madde eklenmesi hakkında kanun lâyihası encümenimizde ilgili Hükümet temsilcilerinin de iştirakiyle tetkik ve müzakere edildi :

Bu maddeye göre yol, meydan, yeşil saha, park ve otopark gibi umumi hizmetlere ayrılan yerlerin çevresinde bulunan yerlerden parsel derinliklerine kadar alınması hususu derpiş edilmiştir. Meriyetten kaldırılan 3710 sayılı İstimlâk Kanununun 2 nci maddesinde bu hüküm sarahatên yer aldığı halde bilâhara bunun yerine geçen 6830 sayılı Kanunun 3 ncu maddesinde bu umumi olarak derpiş edilmiş, aynı maddenin gerekçesinde sarîh olarak belirtilmiştir. Bundan başka 6785 sayılı İmar Kanununun 32 nci maddesiyle 41 nci maddesinin son fıkrasında istimlâkten artan yerlerin, mal sahiplerinin rızasıyla tam parsellerin istimlâkine taraftar olunmuş ise de tatbikatta gerek İstimlâk Kanununun mer'î maddesi ve gerekse İmar Kanununun sözü geçen maddesi hükümleri birtakım ihtilâflara ve suitefehhümlere sebebiyet verdiğiinden ve tatbikatta bâzı aksaklıklar husule geldiğinden Hükümetçe teklif olunan bu maddeye ihtiyaç bulunduğu encümenimiz de kaani olarak maddeyi yerinde ve uygun göerek kanun lâyihasını aynen kabul etmiştir.

Havalesi gereğince Dahiliye Encümenine tev-

di buyurulmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Nafia Encümeni

Reisi
Gazianteb
S. Kuranel
Kâtip
Bilecik
M. Erdem

Artvin
M. Bumin
Denizli
O. Ongan

Konya
O. Bibioğlu
Malatya
A. Fırat

İmzada bulunamadı

Samsun
N. Berkman

M. M.
Afyon K.
O. Uygun

Adana
K. Bozdoğan
İmzada bulunamadı

Çankırı
N. Fırat
Gümüşane
Muhalifim

Söz hakkım mahfuzdur
S. Kadırbeyoğlu

Kütahya
M. Diler
Ordu

İmar durumu müsaid olan parsellerin istimlâk olunmıyarak bu parseller üzerine yapılacakları binalar için müddet tesbiti suretiyle.

H. Yürür
Trabzon
H. Çulha

Dahiliye Encümeni mazbatası.

T. B. M. M.
Dahiliye Encümeni
Esas No. 1/214
Karar No. 23

8 . V . 1959

Yüksek Reisliğe

6785 sayılı İmar Kanununa bir madde eklenmesi hakkındaki kanun lâyihası ile Nafia Encümeni mazbatası ilgili vekâlet temsilcilerinin de

iştirakiyle encümenimizde tetkik ve müzakere edildi :

Kanun lâyihasının esbabı mucibesinde zik-

redilen sebepler encümenimizce de muvafık mü-talâa edilmekle beraber 6830 sayılı İstimlâk Ka-nununun espirisi dâhilinde ve ferde Anayasa ile tanınmış olan mülkiyet ve tasarruf haklarının da vikaye ve sıyaneti bakımından lâyihamın ek maddesi metnine,

a) Tasdikli imar ve istikamet plânlarının tatbikine geçilmesi dolayısıyla yeniden tekevvün edecek imar parsellerinden birinin veya birkaçı-nın tamamına sahibolanlara ait arazi ve arsalar-ın, plâna uygun inşaat yapmayı taahhüdetdik-leri takdirde Belediyelerce bu arazi ve arsaların istimlâkten hariç tutulmasına karar verileceği,

b) İmar parselleri istimlâk dışında bırakı-lanlarla, kendilerine arsa tahsis ve teşçil edilen-lerin inşaat başlama ve bitim tarihleri içinde imar plânına uygun bina yaptırmaya mecbur ol-dukları,

c) İnşaat için tâyin olunan mehlin ne gibi kayıt tahtında temdidedilebileceği,

ç) Taahhüdedenin şartlara riayetsizliği ha-linde Belediyelerin gayrimenkulü hangi usul dairesinde geri alabileceği hususlarının dercedil-

mesinin adalet prensiplerine uygun olacağı mü-lâhaza edilerek kanun lâyihasının ek maddesi bu suretle tadilen 2 ve 3 neü maddeleri de aynen kabul olunmuştur.

Havalesi gereğince Adliye Encümenine tevdi buyrulmak üzere Yüksek Riyasete sunulur.

Dahiliye Encümeni Reisi	Reisvekili	
Edirne	Yozgad	
R. Nasuhioğlu	Ö. L. Erzurumluoğlu	
Mazbata M.	Kâtip	
Samsun	Kocaeli	Amasya
E. Anıt	S. Yalım	K. Eren
Aydın	Aydın	Bitlis
F. Batur	H. Coşkun	N. Barut
Bitlis	Çorum	Denizli
R. Bingöl	K. Erdem	T. Bahadır
	Kırşehir	Samsun
Söz hakkım mahfuzdur.		N. Uulsoy
	O. Canatan	
	Tokad	Van
	D. Yurdakul	S. Erdinç
İmzada bulunamadı		İmzada bulunamadı

Adliye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Adliye Encümeni

Esas No. 1/214

Karar No. 51

4 . VI . 1959

Yüksek Reislîğe

İmar Kanununa bir madde ilâvesi hakkındaki lâyiha, Nafia ve Dahiliye encümenleri tarafın-dan tanzim kılınan mazbatalar ile birlikte encü-menimize havale buyurulduğundan alâkalarına binaen Adliye, Dahiliye, Nafia, İmar ve İskân vekâletlerinin mümessilleri davet olunarak tet-kik ve müzakere edildi :

6785 sayılı İmar Kanununun 32 ve 41 neü maddeleri ile İstimlâk Kanununun 3 neü mad-desinin tatbikatında muhtelif noktai nazarların husule geldiği tesbit edildiğinden mütehaddis ih-tilâfların hal ve telifine medar olmak üzere İmar Kanununa bir madde eklenmesi zmnında işbu lâyihamın hazırlandığı anlaşılmıştır.

Filhakika, muahharan meriyet mevkiine ko-nulan İstimlâk Kanununun zikri geçen 3 neü

maddesinde, imar hareketlerinin bütün ihtimal-leri ile derpiş edilmiş ve 28 . VIII . 1956 tarihli esbabı mucibe lâyihasının mahsus kısmında mak-sat ve gaye etraflı şekilde izah olunmuştur. Bu itibarla mevzuun lâykiyle tenevvürü için hâdi-seye mümas 3 neü maddeye ait mucip sebepler-den muayyen parçalarının mazbataya derci uy-gun görülmüştür. Ezcümle;

a) Bu madde (İstimlâk Kanunu madde 3) istimlâk şartlarını tâyin edildiği ve ne gibi hal-lerde istimlâk yoluna başvurulacağıın birer bi-rer tadadından kaçınıldığı,

b) Belde sâkinlerinin medeni, sıhhi, bediî ihtiyaçlarının tanzim ve tesviyesi ve tehlikenin korunması için belediye sınırları içinde ve dı-şında tesis yapmak için lüzumlu yerleri,

c) İmar plânını tatbik etmek için plânda gösterilen mesken, sanayi, ticaret ve sair bölgelerin ve yeniden açacağı veya tanzim edeceği yolların her iki tarafındaki gayrimenkullerin imar parseli derinliklerine kadar istimlâkinin caiz olduğu, mahsusan zikredildikten sonra,

d) Bu maddeye mütaallik olarak 1 ilâ 22 bentte tesbit edilen hallerin birer misal olarak kaydedildiği zikredilmiş ve takiben,

e) Bunlara benzer ve kanunun 3 ncü maddesindeki şartların tahakkuku halinde bu kanun hükümleri dairesinde istimlâk yapılacaktır, denilmek suretiyle bu maddenin şümülü ifade ve beyan olunmuştur.

Görülüyor ki, mucip sebeplerde âmme hizmetinin müttekâsif bulunan ve izalesi zaruri olan ihtiyaçlarının giderilmesi zımında hareket tarzı en geniş miikyasta ve tereddüdü mucibolmıyacak şekilde gösterilmiş ise de, bu baptaiki metnin elfaz ve ibarelerinin maksadı vazih surette temin edemediği nümeyan olmaktadır.

Vaz'ı düşünülen hususları, ihzar ve tatbik edecek merciin belediye olması itibariyle lâyiha metninin İmar Kanununun hükümleri meyanında bulunması muktazi halinde tecelli etmiştir. Bu suretle İstimlâk Kanunu ile mütenazır hüküm sevkının tatbikatı salim mecra ve istikamette tanzim edeceği de bedihidir. Binaenaleyh, beledi hizmetleri ve istimlâk mevzuunu efradını câmi olarak tesbit eden Hükümet lâyihasının aynen kabulü müzakereye iştirak eden mevcudun ittifakı ile kararlaştırılmıştır.

Dahiliye Encümeni esas ve cari muamelelerin neticeleri bakımından yeni bir hüküm ilavesinin lüzumunun mazbatasında belirtmiş, fakat bâzi ihtirazi kayıtlar üzerinde de tevakkuf etmiştir.

Halbuki; lâyiha, munhasıran imar plânına uygun şekli bir inşaat işini değil, heyeti umumiyesiyle bir belde sakinlerinin hal ve istikbal bakımından inkişaf lar muvacehesinde, taziyk edici bir vaziyet olarak ifadesi kabil ihtiyaçlarının her sahada ve suretle temini sadedinde toplu inşa, imar ve tesis hususlarını istihdaf etmektedir. Bu sebeple Dahiliye Encümeninin maksadı teminden uzak bulunan tadilâtına encümenimizce iştirak edilmesine mahal görülmemiştir.

Mevzuun arz ettiği ehemmiyet dolayısıyla lâyihanın müstacelen ve takdimen tetkik ve müzakeresi hususunun mazmataya derei de karar altına alınmıştır.

Umumi Heyetin tasvibine arz edilmek üzere

Yüksek Reisliğe sunulur.

Adliye En. Rs.	M. Muharriri	Kâtip
Aydın	Balıkesir	Manisa
C. Ülkü	V. Asena	Â. Akın
Afyon K.	Aydın	Burdur
O. Talu	N. Geveci	B. Kayaalp
Bursa	Denizli	İçel
H. Bayrı	İ. Hadımlıoğlu	M. Dölek
İstanbul	İzmir	Sakarya
N. Tekinel	N. Davran	T. Barış
Sakarya		Yozgad
N. Kirişçioğlu		M. Ataman

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

6785 sayılı İmar Kanununa bir madde eklenmesi hakkında kanun lâiyhası

MADDE 1. — 6785 sayılı İmar Kanununa aşağıdaki madde eklenmiştir.

«EK MADDE — Tasdikli imar ve yol istikamet plânlarının tatbikatı dolayısıyla genişletilecek veya yeniden açılacak yol, meydan, yeşil saha, park ve otopark gibi umumi hizmetlere ayrılan yerlerin çevresinde bulunup genişletme ve açma için lüzumlu olanlardan başka gayrimenkulleri; umumi veya mevzii imar veyahut yol istikamet plânlarında işaret edilmiş parsel derinliklerine kadar istimplâke ve tasarrufa belediyeler salâhiyetlidir.»

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinde me-riyete girer.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini icra-ya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

9 . VI . 1958

Başvekil
A. Menderes

Devlet Vekili

NAFIA ENCÜMENİNİN TADİLİ

6785 sayılı İmar Kanununa bir madde eklenmesi hakkında Kanun

MADDE 1. — Hükümetin birinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Hükümetin ikinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Hükümetin üçüncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

DAHİLİYE ENCÜMENİNİN TADİLİ

6785 sayılı İmar Kanununa bir madde eklenmesi hakkında kanun lâyhası

MADDE 1. — 6785 sayılı İmar Kanununa aşağıdaki madde eklenmiştir.

EK MADDE — Tasdikli imar ve yol istikamet plânlarının tatbikine geçilmesi dolayısıyla (Kanunun 27 nci maddesinin (B) fıkrasına tevfikan) tanzim edilmiş veya edilecek tatbikat plânlarında genişletilmesi veya yeniden açılması icabeden yol, meydan, yeşil saha, park ve otopark gibi umumî hizmetlere tahsis edilmiş yerlerin bitişiğinde bulunup ticari, sanai, ve saire maksatlarla yapılacak tesisler için ayrılan imar parsellerinin tamamını istimlâke ve tasarrufa belediyeler salâhiyetlidirler.

Ancak, yeniden tekevvün eden imar parsellerinden birinin veya birkaçının tamamına sahip olanların plâna uygun inşaat yapmayı taahhüd ettikleri takdirde arazi ve arsaların istimlâkten hariç tutulmasına belediyelere karar verilir. İmar parselleri istimlâkten hariç tutulanlarla, kendilerine arsa tahsis ve tescil edilenler, karar ve tescil tarihinden itibaren bir yılda başlamak ve 3 yılda bitirmek şartıyla imar plânına uygun bina yaptırmaya mecburdurlar.

Taahhüdün muayyen mehil zarfında ifa eylememesi mücbir sebeplerden mütevellit ise bu takdirde mehlin, yapılacak inşaatın hususiyetine göre ve İmar ve İskân Vekâletinin tasvibine iktiran etmek şartıyla temdidine belediyeler karar verir.

Bu şartlara riayetsizlik halinde belediye gayrimenkulü hiçbir hüküm istihsaline hacet kalmaksızın geri alır.

Binaya başlanmamış ise ilk istimlâkteki kıymet esas tutularak arsa bedeli, bina kısmen yapılmış ise arsa ile yapılan inşaat bedeli İstimlâk Kanunu hükümlerine tevfikan sahibine ödenir.

MADDE 2. — Hükümetin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Hükümetin 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

ADLİYE ENCÜMENİNİN TADİLİ

6785 sayılı İmar Kanununa bir madde eklenmesi hakkında Kanun

MADDE 1. — Hükümetin birinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Hükümetin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Hükümetin 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hi.

Devlet Vekili <i>E. Kalafat</i>	Devlet Vekili ve Çalışma V.V. <i>M. Kurbanoğlu</i>
Adliye Vekili <i>E. Budakoğlu</i>	Millî Müdafaa Vekili <i>E. Menderes</i>
Dahiliye Vekili <i>N. Gedik</i>	Hariciye Vekili <i>F. R. Zorlu</i>
Maliye Vekili <i>H. Polatkan</i>	Maarif Vekili <i>C. Yardımcı</i>
Nafia Vekili <i>T. İleri</i>	Ticaret Vekili <i>A. Aker</i>
Sih. ve İç. Mua. Vekili <i>Dr. L. Kırdar</i>	Güm. ve İnh. Vekili <i>H. Hüsman</i>
Ziraat Vekili <i>N. Ökmen</i>	Münakalât Vekili <i>F. Uçaner</i>
Çalışma Vekili	Sanayi Vekili
Bas. Yay. ve Turz. Vekili ve Sanayi V. V. <i>S. Yırcalı</i>	İmar ve İskân Vekili <i>M. Berk</i>